
Pigall - Auca

Autor:

Data de publicació: 24-07-2018

Es coneix com pigall la persona o l'animal que guia, dirigeix ??o acompanya a qui necessita d'ajuda per desplaçar-se (com per exemple un cec).[1] El terme s'utilitza per a designar un "lazarillo" tant en català com en altres llengües de la península,[2]

Contingut

1Etimologia

2El pigall i el cec dels romanços

2.1El pigall de Pedro de Urdemalas

2.2El pigall de La ilustre fregona

2.3Descripció del cec i el pigall de Salvador Rueda

3Gos pigall

4Vegeu també

5Referències

6Bibliografia

7Enllaços externs

Etimologia

Pigall és probablement una veu d'origen pre-romà, relacionat amb dial. pigal, pigall 'roc, penyal', atès que un pigall és un puntal per a un cec, o en castellà antic. picaño, paral·lelament a pícaro 1a font: 1839.[2]

El pigall i el cec dels romanços

i ha molts exemples de la presència d'aquest personatge en la dramaturgia peninsular del Segle d'Or, serveixi d'exemple el que protagonitza l'entremès de Lanini titulat El día de San Blas en Madrid, i recollit en la Col·lecció molt rara d'entremesos, balls i lloes intitolada Pizcas del ingenio publicada per Cotarelo i Mori el 1908.[3]

També els va immortalitzar el refranyer. «Lo cantan los ciegos», deia el refrany barroc (recollit per Luis Galindo en les seves Sentencias filosóficas i morales el 1660-1669); o la dita en baix-aragonés «si vols que el cec canti, la paga davant».[4]

Diversos autors han dedicat moments de la seva obra a les figures coneguda com el cec dels romanços i el seu pigall,[5] narrador de contes, músic, histriònic, monòton i melodramàtic, des del segle xvi fins al xx. El va definir Peter Burke en el seu llibre dedicat a la cultura popular en l'Europa moderna, com a «creador-transmissor ja des de l'origen de la literatura». El va cantar l'Arxipreste de Hita en el segle xiv, i des de llavors el 'compositor-cantor-venedor' ha donat vida a una completíssima iconografia (des del gravat primitiu fins al cinema contemporani).[6] El cec dels romanços, acompanyat del seu pigall i, quan podia, del seu acordió, zanfona o violí, va acaparar la missió de difusor d'una literatura popular en forma de romanços, materialitzada en els «plecs de cordill» —i abans en els «plecs de cec»—, en el seu incansable viatge per fires, places i llogarets remots.[5] La literatura del Segle d'Or el descriu en "La

El pigall de Pedro de Urdemalas

«
Fuime y topé un ciego

a quien diez meses serví
...que a ser años, yo supiera
lo que no supo Merlín.
Aprendí la jerigonza
y a ser vistoso aprendí,
y a componer oraciones
en verso airoso y gentil...

»

— Miguel de Cervantes

El pigall de La ilustre fregona

La ilustre fregona és una novel·la picaresca i una novel·la d'amor. Un gènere literari que podríem anomenar picaresca cervantina. Se salta l'autobiografia, la primera persona, ja que el seu personatge mai està sol i explica la seva vida només accidentalment. Mai no es dóna cap tipus de determinisme perquè el més important és el valor de la persona, poder escollir entre el que està bé i el que està malament. És el pigall (en castellà lazarillo) amb vocació de pigall: jove que fuig de la societat jerarquitzada on la picaresca és símbol de llibertat. És una opció de la seva llibertat personal, ja que quan vulgui tornarà a la seva societat, sempre amb el rerefons moralitzant de ser bon ciutadà.

Descripció del cec i el pigall de Salvador Rueda

Salvador Rueda, considerat precursor del modernisme, en el cant setè del seu Poema Nacional, descriu així al cec dels romanços:

«
Poco lucido de zancas,

mal estirado de piernas,
en girones y en harapos
la triste figura envuelta,
la guitarra á las espaldas
y el báculo en la derecha,
valido de un lazarillo
que le habilita la senda,
el ciego de los romances
se encamina a la plazuela.

»

Gos pigall

Article principal: Gos pigall

És freqüent, encara en l'actualitat, que els cecs comptin amb el suport d'un gos pigall a l'hora de desplaçar-se. Aquests gossos d'assistència són entrenats en centres especialitzats perquè puguin assistir a les persones no vidents, conduint a la via pública i auxiliándolas a la llar.

Entre els gossos que habitualment són entrenats perquè exerceixin de pigalls de persones amb problemes de visió es troben els de la raça Labrador Retriever, ja que tenen un caràcter molt assossegat i calmat, fonamental per a la tasca que desenvolupen.

Vegeu també

Bergant
Romanços de cec
Mendicitat
Misèria
Pobresa

Referències

Anar? pigall a Optimot

? Anar a :2,0 2,1 igall&f=false Actes de les Xornaes de toponimia asturiana: Uviéu, 21-22-23 d'ochobre de 1985.

Academia Llingua Asturiana, 1987, p. 90–. ISBN 978-84-600-4919-7.

Anar? Cotarelo y Mori, Emilio. «Colección rarísima de entremeses, bailes y loas». eprints.ucm.es. [Consulta: 14 agost 2017].

Anar? Ezpeleta Aguilar, Carmen. «Folklore y antropología en la cuenca turolense de Utrillas-Montalbán». Ficha en dialnet, 1991. [Consulta: 14 agost 2017].

? Anar a :5,0 5,1 Díaz, 1996.

Anar? «Cantares fiz algunos de los que dicen los ciegos.» Libro de Buen Amor (1320).

Bibliografia

Alvar, Manuel. Ayuntamiento de Málaga. Romances en pliegos de cordel (siglo XVIII), 1974. ISBN 9788440072733 [Consulta: 12 agost 2017].

Caro Baroja, Julio. Romances de ciego (en español). 1996. Taurus, 1966. ISBN 84-306-0052-3.

Díaz, Joaquín. Coplas de ciegos: antología (en español). Ámbito, 1992. ISBN 9788486770570 [Consulta: 12 agost 2017].

Marco, Joaquín. Literatura Popular en España en los siglos XVIII y XIX (Una aproximación a los pliegos de cordel) (en español). Madrid: Taurus, 1977. ISBN 9788430629992 [Consulta: 13 agost 2017].

Díaz, Joaquín. Fundación Once. El ciego y sus coplas (Selección de pliegos en el siglo XIX). Madrid: Escuela Libre Editorial, 1996. ISBN 84-88816-23-5.

Ferrer del Río, Antonio. En los españoles pintados por sí mismos: El ciego. Juan Pérez Calvo. Madrid: Gaspar y Roig, 1851 [Consulta: de agosto 2017].

Rodríguez-Moñino, Antonio. Editora Regional de Extremadura. Nuevo diccionario bibliográfico de pliegos sueltos poéticos (siglo XVI) (en español). Arthur Lee-Francis Askins, Víctor Infantes de Miguel. 1997, 1970. ISBN 84-7039-758-3 [Consulta: 13 agost 2017].

A Wikimedia Commons hi ha contingut multimèdia relatiu a: [Pigall](#)

Text complet de *La ilustre Fregona* en el [Centro Virtual Cervantes](#)